

Міністерство освіти та науки України

Рівненський державний гуманітарний університет

Кафедра менеджменту

65 - 182

РОБОЧИЙ ЗОШИТ

**для виконання практичних занять
з дисципліни «Товарознавство непродовольчих товарів»
здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за спеціальностями 073 «Менеджмент» і 075 «Маркетинг»
денної форми навчання**

**Здобувача вищої освіти першого
рівня**

2 курсу групи _____

Робочий зошит з дисципліни "Товарознавство непродовольчих товарів" здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальностями 073 "Менеджмент" і 075 "Маркетинг" денної форми навчання (Машта Н.О. – Рівне: РДГУ, 2020. 73 с.).

Укладач:

Машта Н.О., доцент кафедри менеджменту, канд.техн.наук

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри менеджменту 21 січня 2020 року, протокол № 1.

Відповідальний за випуск завідувач кафедри менеджменту, канд. техн. наук, доцент Микитин Т.М.

Рецензенти:

Т.М. Микитин, завідувач кафедри менеджменту Рівненського державного гуманітарного університету, кандидат технічних наук, доцент

Шимко О.В., доцент кафедри менеджменту РДГУ, кандидат економічних наук, доцент

Зміст

Вступ.....	4
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1. Споживчі властивості непродовольчих товарів.....	6
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2. Тара і упаковка.....	9
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3. Взуття: класифікація, асортимент, вимоги до якості.....	15
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4. Класифікація, асортимент та особливості товарознавчої оцінки якості зошитів загальних.	24
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5. Ювелірні товари: класифікація, асортимент, клеймування.	29
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6. Класифікація та асортимент одягу.....	42
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7. Класифікація, асортимент та вимоги до якості посуду керамічного.	47
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8. Вивчення асортименту та вимог до якості сірників.	50
ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9. Методика комплексної оцінки конкурентоздатності непродовольчих товарів.	57
Рекомендована література	63
Додаток А. Характеристика основних дорогоцінних металів, що використовуються для виготовлення ювелірних товарів	65
Додаток Б. Інформаційна довідка про таврування ювелірних товарів, вироблених промисловістю країн СНД до 1994 року.....	67
Додаток В. Види декорування керамічного посуду	69
Додаток Г. 10-балова шкала оцінювання впізнаваності, привабливості та престижності торгової марки	70
Додаток Д. Формули для розрахунку індексів конкурентоздатності товару за окремими показниками та інтегрального індексу конкурентоздатності	71

Вступ

При підготовці фахівців у галузі знань 07 «Управління та адміністрування» важливим є вивчення товарознавства непродовольчих товарів, оскільки управління торговельною діяльністю та надання послуг неможливе без знання основ цієї науки.

Сучасні фахівці з менеджменту та маркетингу повинні знати асортимент товарів, основні законодавчі і нормативні документи, що регламентують їх якість, володіти спеціальними теоретичними знаннями та практичними навичками щодо визначення якості непродовольчих товарів, підходів до виявлення фальсифікації, у тому числі з метою захисту інтересів споживачів.

Мета: сформувати у здобувачів вищої освіти цілісну систему знань про споживчі властивості, асортимент і якість непродовольчих товарів, що дасть змогу розв'язувати спеціалізовані завдання і практичні проблеми під час управління підприємством та під час розв'язування складних маркетингових проблем.

Завдання: ознайомити здобувачів вищої освіти з принципами та методами товарознавства непродовольчих товарів; з основоположними характеристиками непродовольчих товарів, які складають їх споживчу вартість; з особливостями формування асортименту непродовольчих товарів та управління ним; з методиками оцінки якості непродовольчих товарів; способами виявлення дефектів товарів, причин їх виникнення та заходів щодо попередження реалізації неякісних товарів; з методами забезпечення якості і кількості товарів на різних етапах їх технологічного циклу; особливостями встановлення видів товарних втрат, причин їх виникнення і розробкою заходів щодо їх попередження або зниження; з органолептичними способами виявлення фальсифікації.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

- описувати зміст функціональних сфер діяльності організації;
- виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень;
- демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації;
- оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

При цьому здобувачі вищої освіти мають:

знати:

- особливості законодавчого та нормативного регулювання у галузі товарознавства непродовольчих товарів;
- терміни, визначення, поняття, які характеризують непродовольчі товари;
- мету, основні принципи, об'єкти і суб'єкти товарознавства непродовольчих товарів;
- основні групи непродовольчих товарів, їх класифікацію;

- основні положення щодо способів оцінки якості непродовольчих товарів;
- способи фальсифікації непродовольчих товарів та методи їх виявлення;
- види товарних втрат, причини виникнення та заходи щодо їх попередження чи усунення;
- основні принципи пакування та маркування непродовольчих товарів.

вміти:

- формувати асортимент непродовольчих товарів;
- оцінювати якість окремих груп непродовольчих товарів;
- визначати конкурентоспроможність непродовольчих товарів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №1

Тема: Споживчі властивості непродовольчих товарів

Мета: Навчитися розрізняти групи споживчих властивостей непродовольчих товарів та показники, що їх характеризують.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення: ДСТУ 4315:2004 «Засоби косметичні для очищення шкіри та волосся»

Завдання 1.1. Використовуючи ДСТУ 4315, дайте визначення терміну «Шампунь».

Шампунь -

Завдання 1.2. Наведіть вимоги, які Ви висуваєте до шампуню (не менше 5).

Завдання 1.3. Ознайомитись із вимогами ДСТУ 4315 «Засоби косметичні для очищення шкіри та волосся». Згрупувати показники якості шампунів за основними групами споживчих властивостей. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 1.1.

Таблиця 1.1 – Основні групи споживчих властивостей шампуню

№ з/п	Група споживчих властивостей	Особливості групи споживчих властивостей для досліджуваного товару	Показник якості, що характеризує споживчі властивості товару
1	Функціональні		

№ з/п	Група споживчих властивостей	Особливості групи споживчих властивостей для досліджуваного товару	Показник якості, що характеризує споживчі властивості товару
2	Надійність		
3	Ергономічні		
4	Естетичні		
5	Соціальні		
6	Екологічні		

№ з/п	Група споживчих властивостей	Особливості групи споживчих властивостей для досліджуваного товару	Показник якості, що характеризує споживчі властивості товару
7	Безпечності		

За результатами роботи обґрунтуйте необхідність знання споживчих властивостей непродуктивних товарів торговому менеджеру.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 2

Тема: Тара і упаковка

Мета: Тара і упаковка: класифікація та асортимент. Особливості маркування полімерної упаковки. Проблеми утилізації полімерної упаковки.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. ГОСТ 17527 – 2014 (ISO 21067:2007) «Упаковка. Термины и определения» (ISO 21067:2007, MOD)
2. Зразки упаковки

Завдання 2.1. Використовуючи ГОСТ 17527 – 2014 (ISO 21067:2007) ознайомтесь із термінами «упаковка» і «тара». Вкажіть спільні та відмінні ознаки цих понять.

Упаковка –

Тара –

Висновки:

Завдання 2.2. Складіть класифікацію упаковки за ознаками, запропонованими у таблиці 2.1. При потребі – доповніть додатковими ознаками класифікації.

Таблиця 2.1 – Класифікація упаковки

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація упаковки/тари	Примітки
1	За призначенням		

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація упаковки/тари	Примітки
2	За строками використання		
3	За жорсткістю		
4	За виконуваною функцією		
5	За формою – види упаковки (тари)		

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація упаковки/тари	Примітки
6	За розміром		
7	За матеріалом виготовлення		

«Активна» упаковка –

Завдання 2.3. Класифікуйте запропоновані види упаковки. Відповідь оформіть у таблиці 2.2.

Таблиця 2.2 – Класифікація запропонованих видів упаковки

Зразок №	За призначенням	За строками використання	За жорсткістю	За функцією	За формою (вид)	За розміром	За матеріалом виготовлення
1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							

Завдання 2.4. Проаналізуйте основні функції упаковки за формою таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Функції упаковки

№ з/п	Функція	Характеристика
1	Захисна	
2	Дозувальна	
3	Транспортна	
4	Зберігання	
5	Маркетингова	
6	Нормативно-законодавча	
7	Екологічна	
8	Інформаційна	

№ з/п	Функція	Характеристика
9	Експлуатаційна	

Завдання 2.5. Ознайомтеся із особливостями маркування полімерної упаковки (презентація, таблиця 2.4). Ідентифікуйте вид пластику, використаний для виготовлення запропонованих зразків упаковки. Зробіть висновки.

Таблиця 2.4 – Маркування полімерних упаковок

Маркування	Назва пластику	Особливості використання
		
		
		
		
		
		
		

У висновках перерахуйте причини, які заважають Вам особисто проводити роздільний збір використаної упаковки.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №3

Тема: Взуття: класифікація, асортимент, вимоги до якості.

Мета: Вивчити особливості класифікації взуття, специфіку його маркування та реалізації.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. ДСТУ 2157 – 93 «Взуття. Терміни та визначення», ДСТУ 2158 – 93 «Взуття. Дефекти. Терміни та визначення», ДСТУ 3164 – 95 «Взуття. Методи визначення лінійних розмірів», ДСТУ 3485 – 96 «Взуття. Номенклатура показників якості», ДСТУ 4142:2002/ГОСТ 7296-2003 (ГОСТ 7296-2003, IDT), ДСТУ ГОСТ 26165:2009 «Взуття дитяче. Загальні технічні умови (ГОСТ 26165-2003, IDT)», наказ Міністерства економіки України № 104 від 19.04.2007 «Про затвердження правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами».
2. Лупи, лінійки.
3. Зразки взуття .

***Завдання 3.1.** Використовуючи власний досвід, дайте визначення терміну «взуття».*

Взуття –

***Завдання 3.2.** Із використанням ДСТУ 2157 – 93 та довідкової літератури ознайомтеся із особливостями класифікації взуття, що реалізовується в Україні. Наведіть основні ознаки класифікації взуття. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 3.1.*

Таблиця 3.1 – Класифікація взуття

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація

Завдання 3.3. Ознайомтесь із запропонованим Вам зразком взуття. Класифікуйте його за основними ознаками.

Завдання 3.4. Ознайомтесь із типовою конструкцією взуття (на прикладі чоловічого черевика, рис. 3.1).

Перерахуйте основні деталі, з яких складається запропонований викладачем зразок взуття.

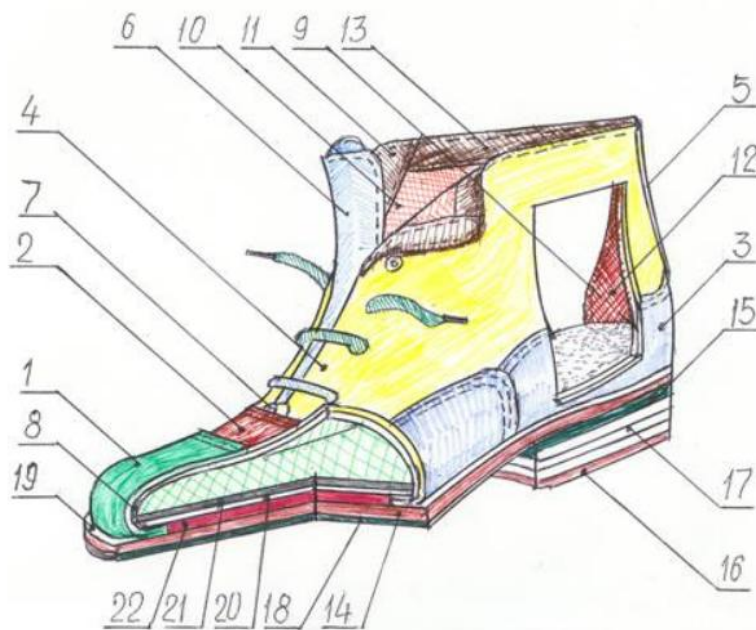

Рисунок 3.1 - Конструкція черевика

Зовнішні деталі взуття:

- 1- носок - деталь, що закриває пальці тильної поверхні стопи;
- 2- союзка - деталь, що закриває тильну поверхню передньої частини стопи;
- 3- задинка - деталь, що закриває задню частину стопи і з'єднана з нижніми краями берців і крилами союзки;
- 4- берець - деталь, що закриває п'яткову і тильну частини стопи, а іноді і частину гомілки;
- 5- задній зовнішній ремінь - деталь, що служить для зміцнення шва, що закріплює задні краї берців і задинок;

- 6- язичок - деталь, розташована під передньою частиною берців і служить для запобігання стопи від ушкодження блочками, тиску шнурками, а також потрапляння у взуття пилю або вологи;
- 7 - закріпка - деталь, що застосовується для зміцнення союзки по лінії з'єднання передніх країв берців.

Проміжні деталі взуття:

- 8 - підносок - деталь, розташована в носковій частині взуття і служить для збереження її форми і захисту пальців від ударів;
- 9 - задник - деталь, розташована у п'ятковій частині взуття, що служить для збереження її форми.

Внутрішні деталі взуття:

- 10 – основна підкладка – деталь, що служить для підвищення гігієнічних і теплозахисних властивостей і формостійкості взуття;
- 11 – підблочний ремінь або підблочник – деталь, що служить для підвищення міцності закріплення блочків і гачків на берцях;
- 12 - задній внутрішній ремінь - деталь, що служить для запобігання від стирання матеріалу підкладки в п'ятковій частині;
- 13 - штаферка - деталь, що служить для зміцнення верхнього канта у взутті з текстильною підкладкою та у безпідкладочному взутті.

Зовнішні деталі низу взуття:

- 14 - підошва - деталь, розташована під усією планетарною поверхнею стопи і дотикається до опорної поверхні;
- 15- каблук - деталь, що прикріплюється в п'ятковій частині взуття і служить для підйому п'яти на визначену висоту;
- 16 - набійка - деталь, що прикріплюється до нижньої поверхні каблука і служить для запобігання каблука від стирання;
- 17 - флік - деталь набірного каблука;
- 18 – підметка – деталь, за формою і розмірами відповідає носково-пучковій частині підошви і служить для збільшення терміну її служби;
- 19 - рант декоративний - деталь, що підвищує естетичні якості взуття клейового методу кріплення.

Внутрішні деталі низу взуття:

- 20 - устілка основна - деталь, розташована під усією поверхнею стопи, до якої прикріплюються всі деталі низу взуття;
- 21 - вкладна устілка (або напівустілка) - деталь, за формою і розмірами відповідає основній устілці, наклеюється на основну устілку і служить для вирівнювання невеликих нерівностей на основній устілці і для захисту стопи від металевих кріплень.

Проміжні деталі низу

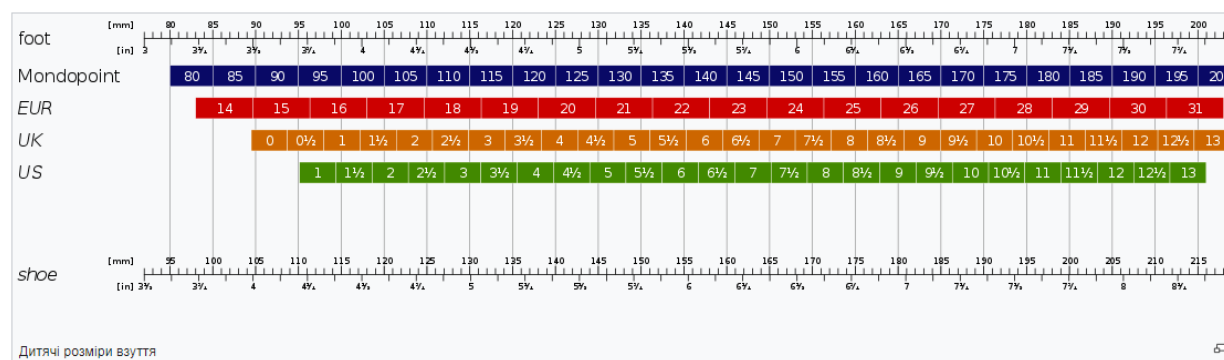
22 – простилка – деталь, що заповнює простір, обмежений устілкою і зтяжною кромкою, служить для вирівнювання сліду взуття

Завдання 3.5. Ознайомтеся з основними розмірними системами взуття (таблиця 3.2, рисунок 3.2).

Визначте та запишіть розмір запропонованого Вам взуття у різних розмірних системах.

Таблиця 3.2 – Асортимент розмірів взуття

Статеві-вікова група	Номер взуття за штиховою системою
Чоловіче	38 39 40 41 42 43 44 45 46 47
Жіноче	33 34 35 36 37 38 39 40 41 42
Хлопчаче	35 36 37
Дівоче	34 35 36 37
Шкільне	31 32 33 34
Дошкільне	27 28 29 30
Малодитяче	22 23 24 25 26
Гусарикова (ясельна)	17 18 19 20 21
Пінетки	16 17 18 19 20

- Foot — довжина стопи в міліметрах;
- Mondopoint — міжнародна система, використовується в военній промисловості, розмір дорівнює довжині стопи в міліметрах;
- EUR — європейський розмір, є приблизним, наприклад, в німецькому і італійському взутті такого ж розміру, можуть бути відмінності;
- UK — британський розмір;

Рисунок 3.2 – Розмірні системи дитячого взуття

Основні системи позначення розміру взуття:

- англійська (дюймова)
- штихмасова
- метрична

Завдання 3.6. Ознайомтеся з основними прийомами органолептичної оцінки якості взуття, наведеними на рисунку 3.3.

Проведіть органолептичну оцінку якості запропонованого Вам зразка взуття. Зробіть висновок про наявність критичних та допустимих дефектів у взутті.

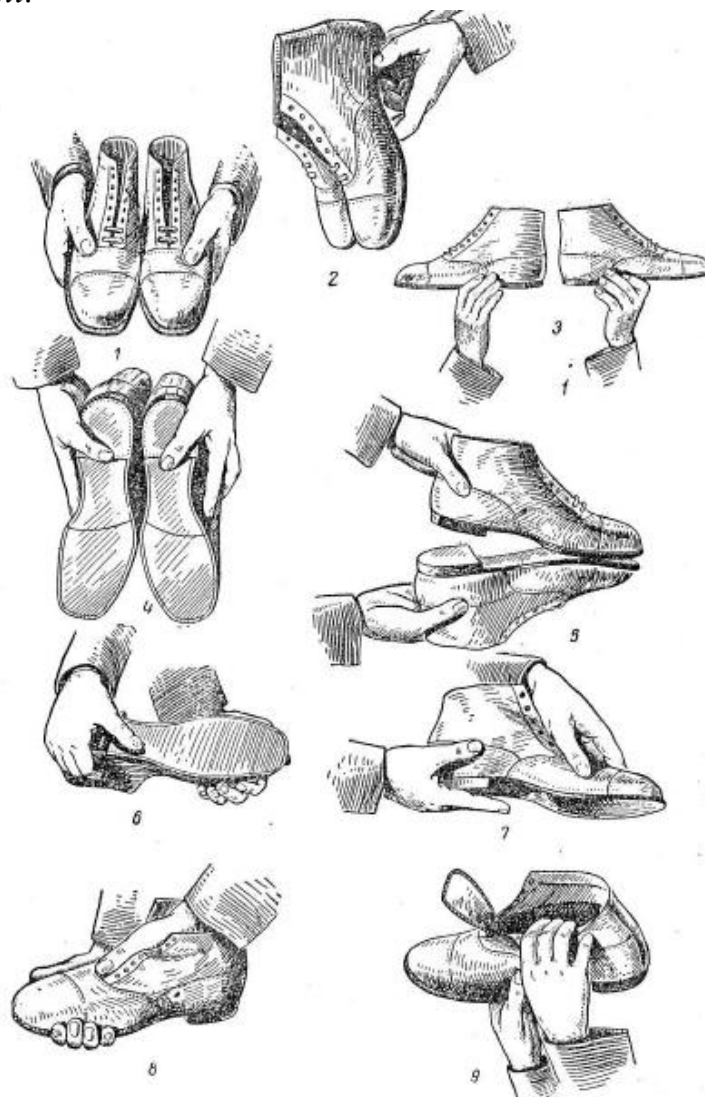

Рисунок 3.3 – Прийоми органолептичної оцінки якості взуття

Прийоми огляду шкіряного взуття

Перший прийом - взуття розташовують носковою частиною від себе, п'ятковою до себе, підошвами вниз. Зовнішнім оглядом встановлюють парність взуття за матеріалами, кольором, кроєм, оздобленням; визначають якість виконання швів, з'єднувальних деталей верху, симетричність розташування однойменних деталей в парі і наявність перекосів деталей в напівпару. Перекіс деталей, а також несиметричність розташування носків, блочків, гачків, накладних деталей вимірюють і зіставляють з вимогами нормативних документів.

Промацуванням перевіряють щільність шкіри і наявність віддушистості, правильність установки жорстких підносків і їх жорсткість, а також міцність з'єднання накладного носка з союзкою.

Другий прийом - напівпари розташовують п'ятковою частиною до себе, підошвами вниз. Зовнішнім оглядом і вимірюванням визначають перекіс заднього зовнішнього ремня або шва; зовнішнім оглядом - якість формування п'яткової частини, установки і обробки каблуків і набойок, якість збирання шкіряного каблука, відповідність кольору заготовки.

Промацуванням визначають жорсткість і висоту задників, щільність прилягання каблуків до підошви.

Третій прийом - напівпари з'єднують по лінії заднього зовнішнього ремня або шва, підошвою вниз, зовнішньою стороною до себе. Зовнішнім оглядом та вимірюванням перевіряють парність взуття по висоті берців, задників, каблуків, наявність дефектів взуттєвих матеріалів, якість виконання з'єднувальних і декоративних швів. Промацуванням визначають симетричність розташування крил задника.

Четвертий прийом - напівпари розташовують підошвами вгору. Зовнішнім оглядом перевіряють стан ходової поверхні підошви і стан каблука, правильність розташування закріпок, якість ниточних методів кріплення, парність взуття за розмірами підошв і каблуків, стан маркування. В необхідних випадках вимірюють довжину, ширину підошви і каблука.

П'ятий прийом - напівпари з'єднують ходовою поверхнею один до одного, повернувши взуття внутрішньою стороною до себе. Зовнішнім оглядом перевіряють парність взуття по довжині і товщині підошви, наявність дефектів у матеріалах верху, якість обробки підошви і каблука, якість виконання з'єднання швів. Промацуванням визначають наявність щілин між верхом і каблуком, а також виступання устілки за межі підошви.

Шостий прийом - напівпари розташовують підошвою до себе. Зовнішнім оглядом перевіряють стан ходової поверхні підошви і каблука, правильність розташування задника, порізки взуття ниочних методів кріплення, парність взуття за розмірами підошви і каблуків, стан маркування. При необхідності вимірюється довжина, ширина підошви і каблука.

Сьомий прийом - проводять для кожної напівпари окремо. Перевіряється пружність берців, якість і гнучкість підошви, міцність кріплення підошви з деталями верху.

Восьмий прийом - перевіряють стан внутрішньої частини кожної напівпари взуття. Визначають зовнішнім оглядом і промацуванням наявність складок, бугрів на внутрішній поверхні підкладки і устілки, механічних пошкоджень, відповідність висоти задника висоті задинок. Вимірюють висоту задника.

Дев'ятий прийом - Перевіряють правильність, і чіткість маркування на внутрішній частині кожної напівпари взуття, стан заднього внутрішнього ремінця, якість приклеювання підкладки до задника, правильність установки підблочників і якість закріплення блочків і гачків, стан швів на підкладці вимогам стандартів.

Завдання 3.7. Використовуючи Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами», ознайомтеся із вимогами до маркування та зберігання взуття.

За даними маркування (рисунок 3.4), вкажіть із яких матеріалів виготовлений запропонований зразок взуття.

Рисунок 3.4 – Маркування взуття

Завдання 3.8. Використовуючи Наказ Міністерства економіки України «Про затвердження правил роздрібної торгівлі непродовольчими товарами» вкажіть вимоги до торгового залу, у якому здійснюється реалізація взуття.

У висновках виділіть основні недоліки вітчизняної нормативної та законодавчої бази, що регламентує порядок виробництва та реалізації взуття.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 4

Тема: Класифікація, асортимент та особливості товарознавчої оцінки якості зошитів загальних.

Мета: Скласти класифікацію та провести товарознавчу оцінку якості зошитів загальних.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. ДСТУ 4736:2007 «Зошити шкільні. Технічні умови», ГОСТ 13309 «Тетради общие. Технические условия»
2. Зразки загальних зошитів, металева лінійка, металевий кутник.

Завдання 4.1. Ознайомтеся із асортиментом шкільних (учнівських зошитів), наведеним у таблиці 4.1. Зверніть увагу на основні ознаки їх класифікації.

Використовуючи ГОСТ 13309 – 90, складіть класифікацію загальних зошитів за формою таблиці 4.2.

Таблиця 4.1 – Характеристика асортименту зошитів учнівських (шкільних)

№ з/п	Назва зошитів	Матеріал масою, г/м ²		Кількість листів	Розміри, мм	Кріплення блоку з палітуркою	Конструкція переплетення
		Для палітурки	Для листів блоку				
1	Учнівські (шкільні) – за ДСТУ 4736:2007	Обгортковий, 80	Письмий №1 для зошитів, 70	12, 18, 24	170x205	Дротяні скоби	Суцільно-паперова

Таблиця 4.2 – Класифікація асортименту зошитів загальних (з урахуванням вимог ГОСТ 13309 – 90)

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація
1	За видом використаного матеріалу для палітурки	
2		
3		
4		

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		
13		
14		

***Завдання 4.2.** Класифікуйте запропонований зразок зошита загального з урахуванням складеної у завданні 4.1 класифікації загальних зошитів.*

Завдання 4.3. Використовуючи ГОСТ 13309 – 90 визначте основні вимоги до маркування зошитів загальних. Проведіть оцінку відповідності маркування запропонованого зразка вимогам ГОСТ 13309 - 90.

Завдання 4.4. Використовуючи ГОСТ 13309 – 90 визначте основні показники якості зошитів загальних та методи дослідження цих показників. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 4.3.

Таблиця 4.3 – Методи визначення основних показників якості зошитів загальних

№ з/п	Найменування показника	Вимоги до якості	Метод визначення показника	Матеріали, обладнання
1	Зовнішній вигляд	П. 1.3.20 – Без надривів, помарок...	Візуальний, Порівняння зі зразком еталоном	Зразок-еталон
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				

№ з/п	Найменування показника	Вимоги до якості	Метод визначення показника	Матеріали, обладнання
9				
10				
11				

Завдання 4.5. Проведіть оцінку якості зошита загального на відповідність вимогам ГОСТ 13309 – 90. Зробіть висновок про якість запропонованого зразка. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 4.4.

Таблиця 4.4 – Результати оцінки якості зошитів загальних

№ з/п	Найменування показника	Результати досліджень	Висновок про відповідність вимогам ГОСТ 13309 - 90
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			

№ з/п	Найменування показника	Результати досліджень	Висновок про відповідність вимогам ГОСТ 13309 - 90
9			
10			
11			

У висновках обґрунтуйте необхідність знання класифікації зошитів загальних для менеджера, який працює у торгівлі.

Зазначте, за яких умов загальні зошити переводяться у другий сорт.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ № 5

Тема: Ювелірні товари: класифікація, асортимент, клеймування.

Мета: Ознайомитися з особливостями класифікації, асортиментом та клеймуванням ювелірних товарів.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» № 637/97-ВР від 18.11.1997 р., Наказ МФУ «Про затвердження Інструкції про порядок реєстрації відбитків іменників - спеціальних знаків, що засвідчують виготовлювачів ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів», №466 від 16.10.2001.
2. Зразки ювелірних виробів, лупи

Завдання 5.1. Дайте визначення терміну «ювелірні товари».

Ювелірні товари –

Завдання 5.2. Ознайомтеся з основними споживчими властивостями ювелірних товарів. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 5.1.

Таблиця 5.1 - Споживчі властивості ювелірних товарів

№ з/п	Група споживчих властивостей	Особливості групи споживчих властивостей для ювелірних товарів
1	Соціальні	
2	Функціональні	
3	Ергономічні	

№ з/п	Група споживчих властивостей	Особливості групи споживчих властивостей для ювелірних товарів
4	Естетичні	
5	Надійність	
6	Безпечність	

Завдання 5.3. *Ознайомтеся із характеристиками основних дорогоцінних металів, що використовуються для виготовлення ювелірних товарів.*

Для виготовлення ювелірних виробів використовують такі основні матеріали:

- 1)
- 2)
- 3)

Чому метали називають **благородними**?

Чому метали називають **дорогоцінними**?

Використовуючи Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва і використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними», вкажіть, які метали відносять до дорогоцінних:

Ознайомтеся із основними характеристиками дорогоцінних металів, що використовуються для виготовлення ювелірних товарів (додаток А).

Всі благородні (дорогоцінні) метали відзначаються низькою твердістю та зносостійкістю. Тому, для ювелірних виробів чисті метали використовують тільки для захисного декоративного покриття, а самі вироби виготовляють зі сплавів дорогоцінних металів з іншими металами, які називають лігатурними.

В якості лігатурних металів використовують срібло, мідь, цинк, залізо, кадмій, паладій тощо.

Завдання 5.4. Ознайомтеся із поняттям «проба» та видами проб.

Що таке проба?

Основні види проб:

- **Золотникова** - використовувалась до 1927 р. і визначалась кількістю золотників (4,266 г) дорогоцінного металу у фунті (1 фунт = 409,5 г = 96 золотників) сплаву.
- **Метрична** - була прийнята у 1922 р., але фактично використовується з 1927 р. Вона позначається трьохзначним числом і вказує на кількість дорогоцінного металу у 1000 вагових одиниць сплаву.
- **Каратна** - характеризує наявність дорогоцінного металу в лігатурі з 24 частин.

Закон України «Про державне регулювання видобутку, виробництва, використання дорогоцінних металів і дорогоцінного каміння та контроль за операціями з ними» встановив для ювелірних виробів з дорогоцінних металів такі проби:

— платина: _____

— золото: _____

— паладій: _____

— срібло: _____

Таблиця 5.2 – Відповідність проб виробів різних систем

Метрична	Золотникова	Каратна
1000 (умов.)	96	24
958	92	23
916	88	22
875	84	21
750	72	18
583, 585	56	14

Метрична	Золотникова	Каратна
500	48	12
375	36	9
333	32	8

Завдання 5.5. *Ознайомтеся із особливостями клеймування ювелірних виробів. Розшифруйте маркування запропонованих зразків ювелірних виробів.*

Усі ювелірні вироби з дорогоцінних металів, які призначено для продажу, повинні мати державне пробірне клеймо та іменник.

Державне пробірне клеймо –

Пробірні клейма поділяють на дві групи: основні й додаткові. Основні пробірні клейма мають самостійне значення і засвідчують кількість вмісту дорогоцінного металу, а додаткові використовують у поєднанні з основними для клеймування роз'ємних та додаткових частин виробу.

Пробірування і клеймування ювелірних виробів здійснюють територіальні інспекції пробірного нагляду. Таким чином, держава контролює дотримання встановлених стандартів проб дорогоцінних металів і відповідних кожному металу форм клейм.

Рисунок 5.1 – Види клейм для дорогоцінних металів, що діють в Україні

У таблиці 5.3 вказати переваги та недоліки основних способів нанесення клейм на ювелірні вироби («+» - перевага, «-» - недолік).

Таблиця 5.3 - Способи нанесення клейм на ювелірні товари

	Доступність	Вартість	Ризик деформації виробу	Зносостійкість клейма	Чіткість клейма	Швидкість
<p>Механічний (ударний)</p> 						
<p>Електроерозійний</p> 						
<p>Лазерний</p> 						

Іменник –

Вкажіть вимоги до форми іменника відповідно до додатку 1 Інструкції «Про порядок реєстрації відбитків іменників - спеціальних знаків, що засвідчують виготовлювачів ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів». Схематично зобразіть форму іменника.

Ознайомтесь із вимогами до **змісту іменників**, що засвідчують виробників ювелірних товарів в Україні (додаток 1 до Інструкції «Про порядок реєстрації відбитків іменників - спеціальних знаків, що засвідчують виготовлювачів ювелірних та побутових виробів з дорогоцінних металів»).

Поясніть структуру іменника: 5ABC

- де 5 –
- А –
- BC –

Завдання 5.6. Ознайомтеся із особливостями класифікації та використання ювелірного каміння.

Ювелірне каміння -

Таблиця 5.4 – Класифікація ювелірного каміння

№ п/п	Ознака класифікації	Класифікація
1	За походженням (групи)	
2	За вартістю відповідного до споживчих властивостей ювелірного каміння	

Всі дорогоцінні камені по масі вимірюються в каратах: 1 cts. = 0,2 гр.

Виключення становлять перли й корали. Маса цих мінералів вимірюється в гранах, моммах. Гран дорівнює 1/4 карата, а момм - 18,75 карата.

Завдання 5.7. Ознайомтеся із формами та типами огранки ювелірних каменів.

Основні елементи огранки ювелірних каменів наведені на рисунку 5.2.

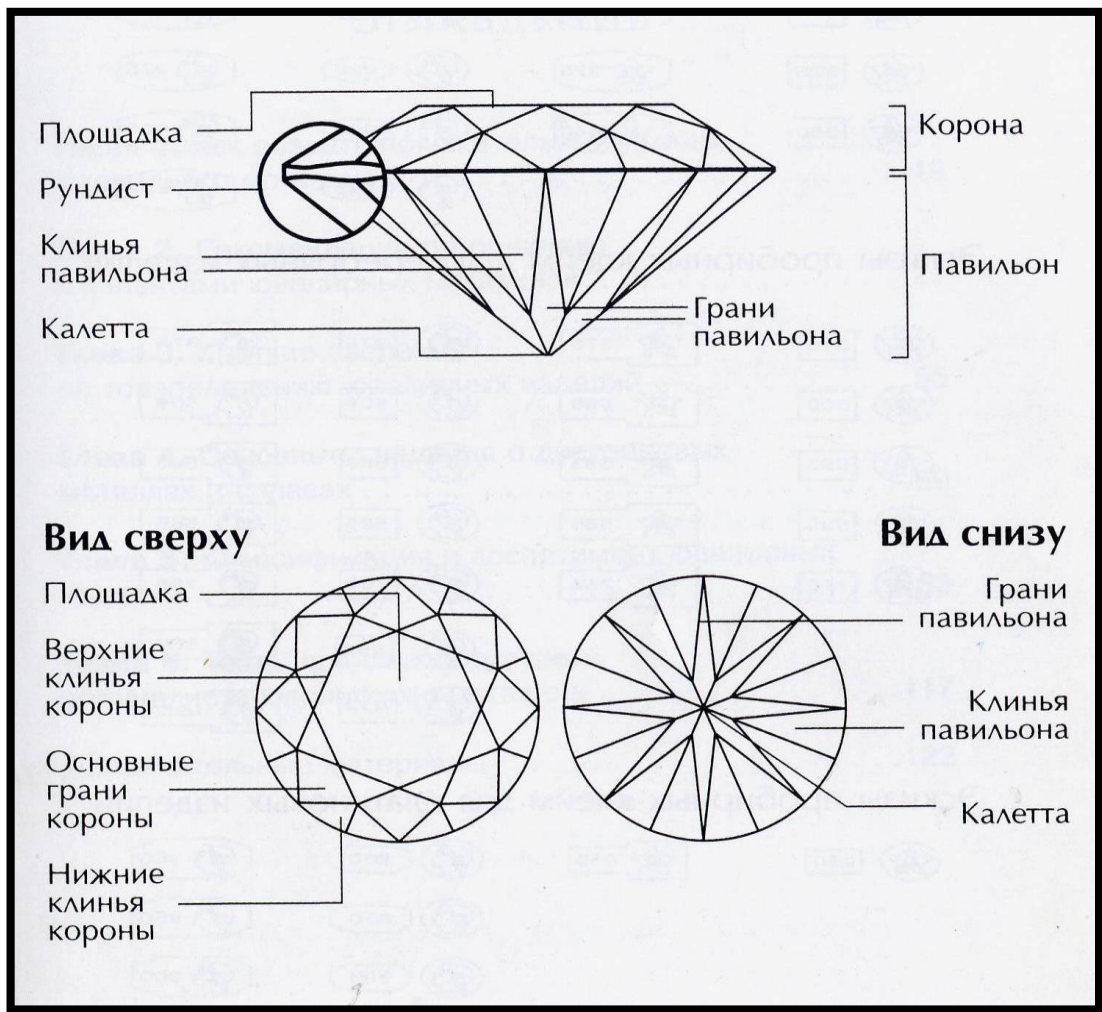

Рисунок 5.2 - Елементи огранки вставок з дорогоцінних каменів

За формою ограновані вставки поділяються на:

- вставки _____ форми:

- вставки фантазійної форми:

Форма огранки визначається формою верхнього майданчика (плошадки) каменя (рисунок 5.3).

Рисунок 5.3 – Формы огранок

Тип огранки визначається формою граней, характером їх розташування, а також кількістю граней.

За типом ограновані вставки поділяють на:

- прості (кількість граней до 20);
- проміжні (кількість граней понад 20, але не більше 40);
- повні (кількість граней понад 40).

Основні типи огранок подані на рисунку 5.4.

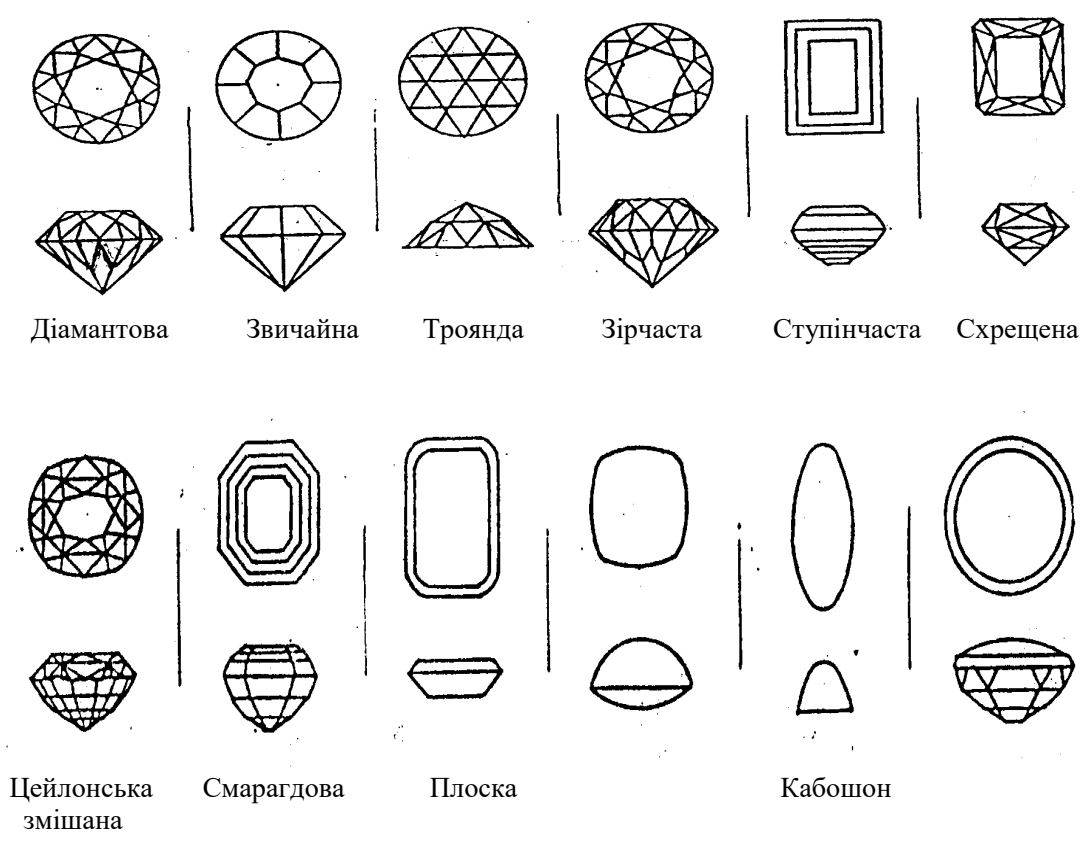

Рисунок 5.4 – Типи огранок

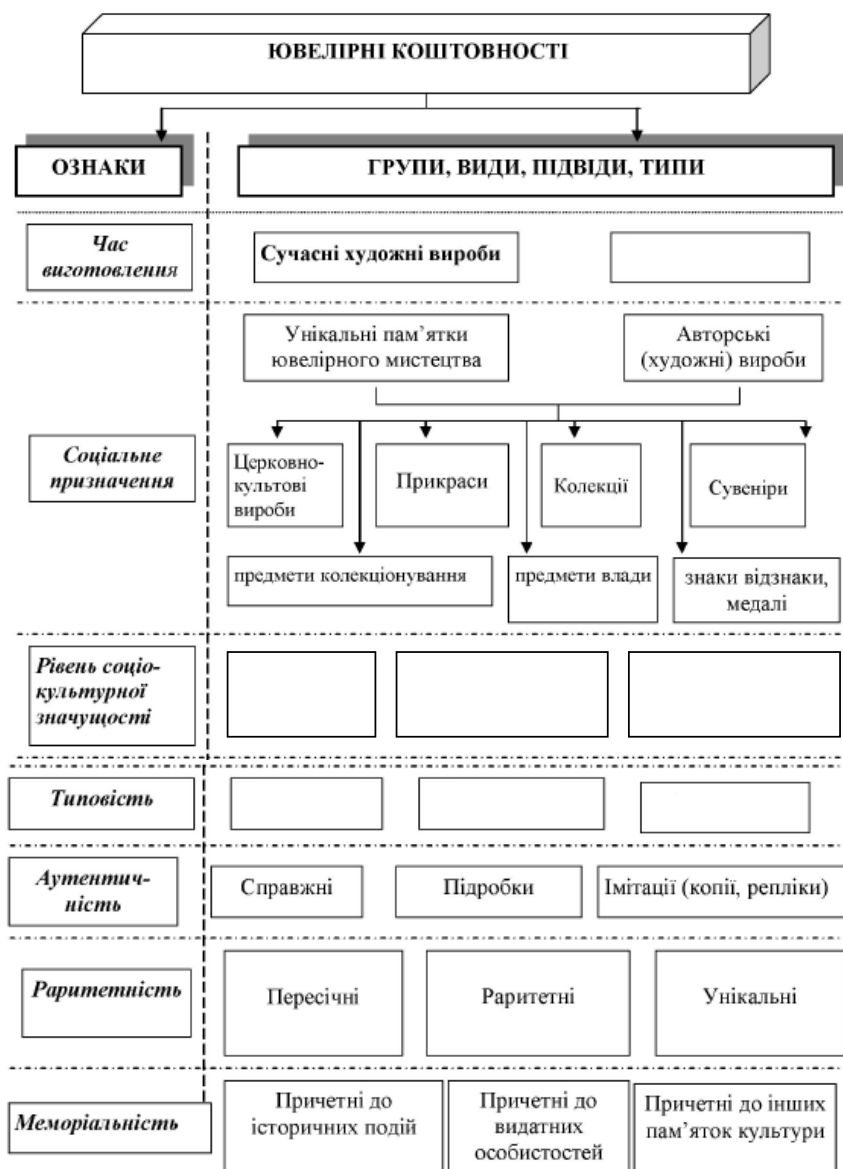
Завдання 5.8. Вкажіть форми огранки запропонованих на рисунку каменів. Визначте форму та тип огранки вставок ювелірного каміння у запропонованих зразках ювелірних товарів.

1.	_____		5.	_____	
2.	_____		6.	_____	
3.	_____		7.	_____	
4.	_____				

Завдання 5.9. Ознайомтесь із класифікацією ювелірних виробів. Заповніть таблиці 5.5 – 5.6.

Таблиця 5.5 – Класифікація ювелірних виробів за матеріалом виготовлення

Група за матеріалом виготовлення	Види основних матеріалів
1.	
2.	
3.	
4.	

Таблиця 5.6 - Класифікація ювелірних товарів за призначенням

№ з/п	Група	Асортимент
1	Предмети туалету	пудрениці, люстерка в оправі, запонки, шкатулки, флакони для парфумів тощо
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		

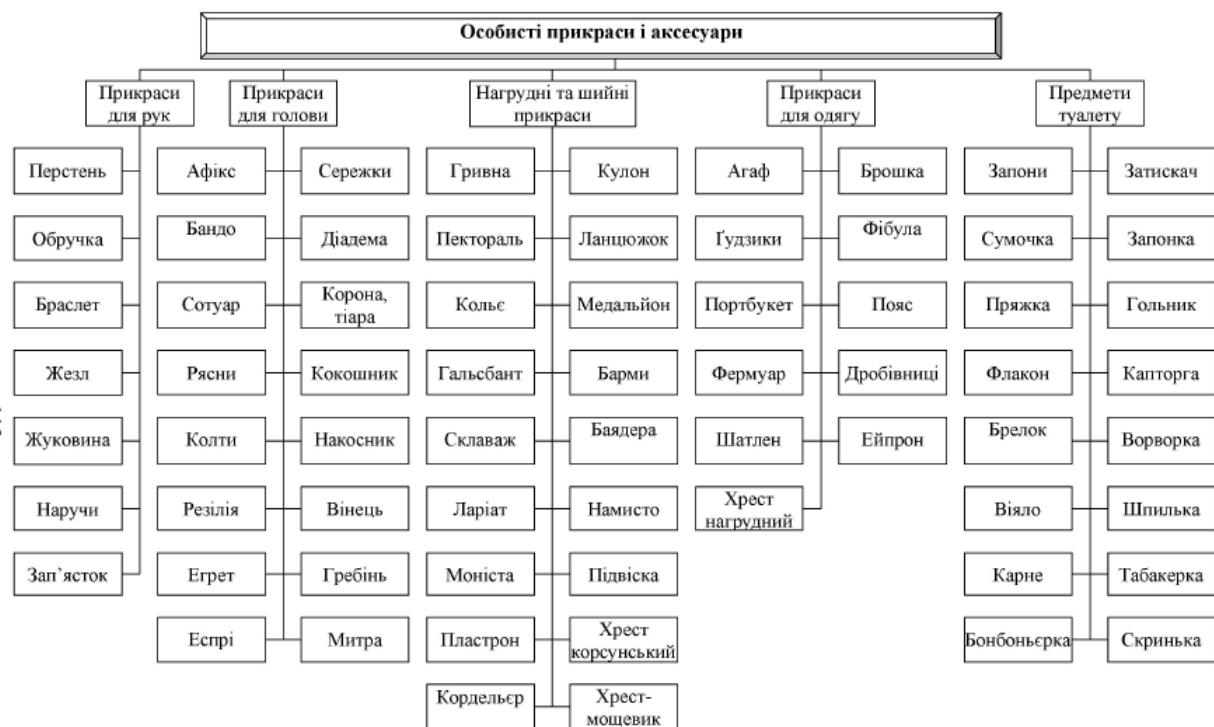

Рисунок 5.5 - Класифікація особистих прикрас за призначенням

Завдання 5.10. Ознайомтесь зі способами закріпки каменів у ювелірних виробках. Вкажіть переваги та недоліки кожного зі способів кріплення. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 5.7.

Таблиця 5.7 - Види закріпок каменів у ювелірних виробках

Назва	Приклад	Переваги	Недоліки
Глуха			
Лапчаста (крапанова)			
Корнерова			
Клеєво-механічна			
Скобка			

Назва	Приклад	Переваги	Недоліки
Кармезинова			
Невидима			

Завдання 5.11. Ознайомтесь із порядком оцінки якості ювелірних товарів. Наведіть особливості кожного етапу (таблиця 5.8).

Відповідність виробів встановленим вимогам перевіряють за зразком-еталоном та технічною документацією.

Таблиця 5.8 - Порядок оцінки якості ювелірних товарів

№ п/п	Найменування етапу	Особливості етапу
1	Оцінка зовнішнього вигляду	
2	Оцінка фізико-механічних властивостей	
3	Вимірювання розмірів	
4	Маркування	

У висновках зазначте, яким законодавчим документом здійснюється регулювання торговельної діяльності ювелірними виробами та обґрунтуйте необхідність його існування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №6

Тема: Класифікація та асортимент одягу.

Мета: Ознайомитися із класифікацією та сучасним асортиментом одягу.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. ДСТУ 2027-92 «Вироби швейні й трикотажні. Терміни та визначення», ДСТУ 3998-2000 «Матеріали та вироби текстильні, трикотажні, швейні та шкіряні. Терміни та визначення», Технічний регламент щодо назв текстильних волокон і маркування текстильних виробів № 13 від 14.01.2009.

Завдання 6.1. Використовуючи ДСТУ 2027-92, дайте визначення термінам «швейний виріб», «трикотажний виріб», «одяг». Вкажіть їх спільні та відмінні ознаки. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 6.1.

Таблиця 6.1 – Визначення термінів

№ п/п	Термін	Визначення терміну
1	Швейний виріб	
2	Трикотажний виріб	
3	Одяг	

Спільні ознаки:

Відмінні ознаки:

Завдання 6.2. Використовуючи ДСТУ 2027-92 та роздатковий матеріал, складіть класифікацію одягу. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 6.2.

Таблиця 6.2 – Класифікація одягу

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація	Примітки
1	За призначенням	Корсетні вироби	Вдягають безпосередньо на тіло для формування та підтримки окремих частин
		Білизняні вироби	
2	За віковою ознакою		

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація	Примітки
3	За сезоном використання		
4	За особливостями використання		
5	За особливостями крою (види одягу)		

№ з/п	Ознака класифікації	Класифікація	Примітки
6	За комплектністю		
7	За використаними текстильними волокнами		
8	За способом взаємного переплетення ниток (для трикотажних полотен)		
9	За способом виготовлення (трикотажні)		
10	За розмірами (для одягу)		

Завдання 6.3. Ознайомитися із асортиментом одягу, що пропонується на сайті певного виробника/інтернет-магазину (наприклад, <https://feelandfly.com/uk>). Скласти класифікацію асортименту одягу цього виробника. Відповідь оформити за формою таблиці 6.3.

Таблиця 6.3 – Класифікація асортименту одягу _____

№ п/п	Ознака класифікації	Класифікація
1		
2		
3		

№ п/п	Ознака класифікації	Класифікація
4		
5		
6		
7		

Завдання 6.4 (виконується заздалегідь). Підготувати доповідь (до 5 хв.) і презентацію (до 10 слайдів) про один із видів сучасного одягу. Варіанти завдань наведені у таблиці 6.4.

Таблиця 6.4 – Варіанти питань до завдання 6.4

№ варіанту	Питання	№ варіанту	Питання
1	Анорак	11	Слакси
2	Парка	12	Манто
3	Чіноси	13	Тренчкот
4	Бомбер	14	Джегінси
5	Блейзер	15	Афгані
6	Болеро	16	Банани
7	Пуловер	17	Галіфе
8	Світшот	18	Капрі
9	Туніка	19	Карго
10	Толстовка	20	Леггінси

У висновках до практичного заняття виділіть основні недоліки вітчизняної нормативної бази, що регламентує порядок виробництва та реалізації одягу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №7

Тема: Класифікація, асортимент та вимоги до якості посуду керамічного.

Мета: Ознайомитися із класифікацією, асортиментом та вимогами до якості керамічного посуду.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. ДСТУ 2196-93 «Вироби керамічні. Терміни та визначення», ДСТУ 2084-92 «Посуд фарфоровий і фаянсовий. Терміни та визначення», ДСТУ 2085-92 «Посуд фарфоровий і фаянсовий. Дефекти. Терміни та визначення».
2. Мірний посуд, лінійки, лупи.
3. Зразки керамічного посуду.

Завдання 7.1. Використовуючи нормативні документи та довідкову інформацію, дайте визначення термінів, поданих у таблиці 7.1.

Таблиця 7.1 – Основні види кераміки

№ п/п	Термін	Визначення
1	Керамічні товари	
2	Груба кераміка	
3	Тонка кераміка	
4	Фарфор (порцеляна)	
5	Фаянс	
6	Майоліка	

Завдання 7.2. Вивчіть асортимент керамічного посуду за зразками, каталогами, інформацією з мережі Інтернет. Зверніть увагу на відмінні особливості кружки та чашки, чайника і кавника, соусника і підливочника, блюда, тарілки і блюда. Види декору порівняйте з інформацією, поданою у додатку В.

Опишіть 5 зразків за формою таблиці 7.2.

Таблиця 7.2 – Характеристика асортименту керамічного посуду

Вид виробу	Призначення	Вид кераміки	Вид і характер декорування	Форма, конструкція	Розмір
Кружка	Чайна	Фарфор	Суцільне покриття	Конічна, з ручкою	Місткість 270 см ³

Завдання 7.2. Ідентифікуйте запропоновані зразки керамічного посуду. Заповніть таблицю 7.3.

Для визначення фарфору або фаянсу необхідно визначити мікроструктуру черепка на зламі. Нанесіть на злам краплю чорнила: черепок фарфору майже не вбирає вологи, а черепок фаянсу швидко поглинає її. Крім того, за допомогою лупи розгляньте пористість фарфору й фаянсу, зверніть увагу на перехід між черепком і глазур'ю: у порцеляни він менш різкий.

Для визначення просвічуваності виріб беруть в руки так, щоб пальці знаходилися із зовнішньої сторони. Зразок необхідно оглядати у прохідному світлі. Залежно від того, наскільки чіткими є контури пальців, встановлюють ступінь просвічуваності виробу.

Таблиця 7.3 – Ідентифікація керамічного посуду

Вид виробу	Виробник, товарний знак	Вид кераміки	Спосіб виготовлення	Вид декорування	Призначення

У висновках до практичного заняття перерахуйте основні ознаки класифікації керамічного посуду та вкажіть, яка із запропонованих Вами ознак класифікації є найважливішою. Відповідь обґрунтуйте.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №8

Тема: Вивчення асортименту та вимог до якості сірників.

Мета: Ознайомитися з асортиментом та вимогами до якості сірників.

Нормативне та матеріально-технічне забезпечення:

1. ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови»
2. Металева лінійка, штангенциркуль.
3. Зразки сірників.

Завдання 8.1. Дайте визначення терміну «сірники».

Сірники -

Завдання 8.2. Ознайомтеся із особливостями технології виготовлення сірників (відео). Замалуйте схему технологічного процесу виготовлення сірників.

Завдання 8.3. Використовуючи ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови» складіть класифікацію сірників формою таблиці 8.1.

Таблиця 8.1 – Класифікація сірників (з урахуванням вимог ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови»)

№ п/п	Ознака класифікації	Класифікація
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

Завдання 8.4. Класифікуйте запропоновані зразки сірників з урахуванням складеної у завданні 8.3 класифікації.

Завдання 8.5. Використовуючи ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови» визначте основні вимоги до маркування сірників. Проведіть оцінку відповідності маркування запропонованого зразка вимогам ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови».

Вимоги до маркування сірників:

Виявлені відхилення:

Завдання 8.6. Використовуючи ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови» визначте основні показники якості сірників та методи дослідження цих показників. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 8.2.

Таблиця 8.2 – Методи визначення основних показників якості сірників

№ з/п	Найменування показника	Вимоги до якості	Метод визначення показника
1	Розмір сірникової коробки	Відповідно до встановленого формату з допустимими відхиленням (табл. 1)	П. 6.4 Середнє арифметичне 10 вимірювань
2			
3			

№ з/п	Найменування показника	Вимоги до якості	Метод визначення показника
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			

№ з/п	Найменування показника	Вимоги до якості	Метод визначення показника
16			
17			
18			

Завдання 8.7. Використовуючи виділені у таблиці 8.2 показники якості сірників, згрупуйте (систематизуйте) їх. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 8.3.

Таблиця 8.3 – Групування показників якості сірників

№ п/п	Група показників якості	Перелік показників, що входять до групи
1	Вимоги до якості сірникової коробки	Розмір сірникової коробки, матеріал виготовлення коробки ...
2	Наповненість та якість укладання сірників у коробку	
3	Вимоги до якості сірників	
4	Вимоги до якості горіння сірників	

Завдання 8.8. Проведіть оцінку якості сірників на відповідність вимогам ДСТУ ГОСТ 1820:2004 «Сірники. Технічні умови». Зробіть висновок про якість запропонованих зразків. Відповідь оформіть у вигляді таблиці 8.4.

Таблиця 8.4 – Результати оцінки якості сірників

№ з/п	Найменування показника	Результати досліджень	Висновок про відповідність вимогам ДСТУ ГОСТ 1820:2004
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			

№ з/п	Найменування показника	Результати досліджень	Висновок про відповідність вимогам ДСТУ ГОСТ 1820:2004
15			
16			
17			

У висновках поясніть необхідність систематизації показників якості сірників для товарознавчих досліджень.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ №9

Тема: Методика комплексної оцінки конкурентоздатності непродовольчих товарів.

Мета: Ознайомитися із комплексною методикою оцінки конкурентоздатності товарів та навчитися застосовувати її на практиці.

Матеріальне та документальне забезпечення:

1. Анфалов А.А. Методические основы оценки уровня развития рыночной конкуренции и конкурентоспособности продукции предприятий с точки зрения маркетинга / А.А. Анфалов // Культура народов Причерноморья. – Режим доступа: www.nbu.gov.ua/Articles/KultNar/knp78/pdf/knp78_78-82.pdf.
2. Результаты тестування непродовольчих товарів Центром незалежних споживчих експертиз «Тест»:
 - Тест: ватные палочки и диски. Пушистая вата плывет куда-то [електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://test.org.ua/tests/health-cosmetics/53>
 - Тест: гели-скрабы для душа (gel scrub shower). Обновляем кожу [електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://test.org.ua/tests/health-cosmetics/222>
 - Тест: зажигалки. Дать огня! [електронний ресурс]. – Режим доступа: [https://test.org.ua/files/testfilesattached/Flame%20\(ok,12\).pdf](https://test.org.ua/files/testfilesattached/Flame%20(ok,12).pdf)
 - Тест: йогуртницы (yogurt maker). Домашний молокозавод! [електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://test.org.ua/tests/electro/455>.
 - Тест: пакеты для мусора. И что мы бы без них делали? [електронний ресурс]. – Режим доступа: <https://test.org.ua/tests/health-cosmetics/66>
 - Тест: подгузники детские. Есть ли в Украине опасные для малышей подгузники? [електронний ресурс]. – Режим доступа: [https://test.org.ua/files/testfilesattached/Diapers\(12\).pdf](https://test.org.ua/files/testfilesattached/Diapers(12).pdf)
 - Тест: хлопушки и бенгальские огни. Годы идут, а пиротехника не меняется [електронний ресурс]. – Режим доступа: [https://test.org.ua/files/testfilesattached/Hlop\(12\).pdf](https://test.org.ua/files/testfilesattached/Hlop(12).pdf)
 - Тест: берцы (military boots). Берцы: отечественные проигрывают [електронний ресурс]. – Режим доступа: [https://test.org.ua/files/testfilesattached/Bercy%20\(14\).pdf](https://test.org.ua/files/testfilesattached/Bercy%20(14).pdf)
 - Тест: салфетки. Вечный помощник – салфетка [електронний ресурс]. – Режим доступа: [https://test.org.ua/files/testfilesattached/Serviette\(ok,13\).pdf](https://test.org.ua/files/testfilesattached/Serviette(ok,13).pdf)

- Тест: туалетная бумага. Индикатор цивилизации – туалетная бумага [електронний ресурс]. – Режим доступу: [https://test.org.ua/files/testfilesattached/Toilet_paper%20\(ok,13\).pdf](https://test.org.ua/files/testfilesattached/Toilet_paper%20(ok,13).pdf).
- Тест: кухонные губки (test: sponges). Помощница для золушки [електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://test.org.ua/tests/manufactured-goods/547>

Завдання 9.1. Обрати непродуктивний товар (відповідно до номеру варіанту), конкурентоспроможність якого необхідно оцінити. Номер варіанту визначається порядковим номером студента у загальному списку групи. Варіанти завдань подані у таблиці 9.1.

Таблиця 9.1 – Варіанти завдань для оцінки конкурентоздатності

№ варіанту	Непродуктивний товар
1, 11	Гелі-скраби
2, 12	Запальнички
3, 13	Пакети для сміття
4, 14	Підгузники дитячі
5, 15	Бенгальські вогні
6, 16	Взуття для військових (берці)
7, 17	Серветки
8, 18	Туалетний папір
9, 19	Ватні диски
10, 20	Кухонні губки

Завдання 9.2. Ознайомитися із поняттям «конкурентоздатність товару» та основними елементами комплексної методики оцінки конкурентоздатності товарів, запропонованої Анфаловим А.А.

Конкурентоздатність товару – це його інтегральна властивість, яка зумовлює здатність товару задовольняти потреби споживачів порівняно з товарами-аналогами в умовах певного конкурентного ринку у певний період часу. Складові конкурентоздатності товару представляють собою рівні його певних технічних, економічних та комерційних характеристик, необхідних для досягнення успіху на конкурентному ринку

У практиці оцінювання конкурентоздатності товару застосовується кілька методик: оцінка конкурентної здатності товару за обсягом продажів; визначення конкурентоздатності товару на основі комплексного показника; оцінка інтегрального показника конкурентоздатності тощо. Проте всі вони у тій чи іншій мірі володіють певними недоліками.

На практичному занятті пропонується використати узагальнену, комплексну методику оцінки конкурентоздатності товарів, запропоновану Анфаловим А.А (таблиця 9.2).

Таблиця 9.2 – Схема комплексної методики оцінки конкурентоздатності товарів

№ з/п	Етапи та операції оцінювання	Особливості виконання етапу студентами
1	Формулювання мети і завдань оцінювання	
1.1	Аналіз конкурентного середовища і виявлення товарів-конкурентів	Обрати товари із результатів тестування центром «Тест» відповідно до номеру варіанту (не менше 4-х зразків)
1.2	Вибір аналізованого і базового товарів-конкурентів	
2	Вибір номенклатури показників конкурентоздатності	
2.1	Відбір споживчих критеріїв конкурентоздатності товарів	Відповідно до результатів тестування центру «Тест»
2.2	Відбір економічних критеріїв	Проаналізувати актуальні ціни на обрані зразки товарів
3	Визначення дійсних значень вимірюваних показників аналізованого і базового товарів-конкурентів	
3.1	Оцінювання одиничних показників якості товарів	Відповідно до результатів тестування центру «Тест»
3.2	Оцінювання привабливості товарів-конкурентів за асортиментною належністю	Оцінити престижність торгової марки за методикою, поданою у додатку А
3.3	Визначення ціни аналізованих і базового товарів-конкурентів	Проаналізувати актуальні ціни на обрані зразки товарів
3.4	Визначення коефіцієнтів вагомості	Встановити коефіцієнти вагомості експертним методом (у сумі повинні становити 1)
4	Розрахунок інтегрального індексу конкурентоздатності товарів	
4.1	Розрахунок одиничних індексів конкурентоздатності за показниками якості	Провести розрахунок за формулами, поданими у додатку Б
4.2	Розрахунок групового індексу за показниками якості	
4.3	Розрахунок індексу конкурентоздатності за асортиментною характеристикою	
4.4	Розрахунок індексу конкурентоздатності за економічними показниками	
4.5	Розрахунок інтегрального індексу конкурентоздатності	
5	Розробка маркетингових заходів щодо підтримки та підвищення досягнутого рівня конкурентоздатності аналізованого товару	Зробити висновки про конкурентні переваги оцінюваних товарів

***Завдання 9.3.** Провести оцінку конкурентоздатності товару відповідно до обраного варіанту у послідовності, поданій нижче.*

Етап 1. Сформулювати мету та завдання оцінювання конкурентоздатності досліджуваного товару, адже від того, наскільки чітко вони будуть сформульовані, залежить достовірність отриманих результатів.

Етап 2. Обрати 4 зразки оцінюваного товару різних торгових марок/виробників. Вибір слід проводити із урахуванням результатів тестування товарів центром незалежних споживчих експертиз «Тест» відповідно до свого номеру варіанту.

Етап 3. Виділити найбільш значимі показники конкурентоздатності товару та зобразити їх у вигляді схеми. Серед показників конкурентоздатності слід виділити споживчі критерії, до яких належать якісні показники товару, якість споживчої упаковки, якість маркування та асортиментні (торгова марка), а також економічні критерії (реалізаційні ціни).

Етап 4. Визначити дійсні значення показників конкурентоздатності досліджуваного товару. Результати оформити у вигляді таблиці 9.3.

Таблиця 9.3 – Результати визначення дійсних значень вимірюваних показників досліджуваних товарів

№ з/п	Критерій	Дійсні значення вимірюваних показників для зразків				
		Базовий ⁴	1	2	3	4
1	Якісні показники товару ¹ , бали					
2	Якість споживчої упаковки ¹ , бали					
3	Якість маркування ¹ , бали					
4	Торгова марка ² , бали					
5	Реалізаційні ціни ³ , грн.					

Примітки:

- ¹ - Результати оцінки дійсних значень якісних показників, якості споживчої упаковки та маркування доцільно взяти із результатів тестування центру «Тест».
- ² - Ранжування привабливості товарів-конкурентів за асортиментною характеристикою (торговою маркою) доцільно провести із застосуванням методу соціологічного опитування за 10-бальною шкалою, запропонованою Анфаловим А.А. та наведеною у додатку Г.
- ³ - Для визначення економічних критеріїв використовують реєстраційний метод (вивчення актуальних цінових пропозицій на ринку).
- ⁴ – базовий показник – це максимально можлива оцінка за обраним критерієм; для критерію «ціна» - це середнє арифметичне значення цін досліджуваних товарів.

Етап 5. Встановити коефіцієнти вагомості для кожної групи показників конкурентоздатності товару, тобто показників, що характеризують ступінь значимості окремого показника у загальній сумі. Сума коефіцієнтів вагомості має дорівнювати 1.

Етап 6. Розрахувати групові індекси конкурентоздатності кожного зразка товару. Для цього необхідно використати формули, подані у додатку Д. Результати розрахунку подати у вигляді таблиці 9.4.

Таблиця 9.4 – Результати розрахунку індексів конкурентоздатності товару

№ з/п	Індекс конкурентоздатності	Значення індексів конкурентоздатності для зразків товарів № відносно базового			
		1	2	3	4
1	Індекс конкурентоздатності якісних показників товару ($I_{я}$)				
2	Індекс конкурентоздатності споживчої упаковки ($I_{у}$)				
3	Індекс конкурентоздатності макування ($I_{м}$)				
4	Індекс конкурентоздатності за асортиментними характеристиками – торговою маркою ($I_{а}$)				
5	Індекс конкурентоздатності за економічними показниками – ціною ($I_{ц}$)				
6	Інтегральний індекс конкурентоздатності (ІК)				

Етап 7. Сформулювати висновки за результатами визначення конкурентоздатності товарів.

У висновках до практичного заняття необхідно обґрунтувати необхідність знання методики оцінки конкурентоздатності товару для менеджера, що працює на ринку товарів та послуг.

Рекомендована література

Основна

1. Беднарчук М.С. Товарознавство. Непродовольчі товари: меблі. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: Магнолія 2006, 2013. 424 с.
2. Валяева А.В. Обувные товары (товароведение): учеб. пособие. Москва: Академия, 1998. 144 с.
3. Войнаш Л.Г., Дудла О.І., Козьмич Д.І., Павловська Н.В., Приходько М.В. Товарознавство непродовольчих товарів. Частина 1. Київ: НМЦ «Укоопосвіта», 2004. 436 с.
4. Зрезарцев М.П., Зрезарцев В.М., Параніч В.П. Товарознавство непродовольчих товарів: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури, 2019. 328 с.
5. Коммерческое товароведение: учеб. для вузов / В. И. Теплов [и др.]. Москва: Дашков и К°, 2000. 620 с.
6. Михайлов В.І., Глушкова Т.Г., Зельніченко О.І. Непродовольчі товари: Підручник. Київ: Книга, 2005. 556 с.
7. Николаева М. А. Товароведение потребительских товаров. Учебник. Москва: НОРМА-М, 1999.
8. Оснач О.Ф. Товарознавство: Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004.
9. Сыцко В.Е. Товароведение непродовольственных товаров: учеб. для вузов. Минск: Высш. шк., 2005. 669 с.
10. Товароведение и экспертиза потребительских товаров: учеб. для вузов / В.В. Шевченко [и др.]. Москва: ИНФРА-М, 2001. 544 с.
11. Черняк Л.В., Глушакова Т.Г. Товарознавство. Ювелірні товари та годинники. Київ: КНТЕУ, 2014. 134 с.
12. Шепелев А.Ф., Печенежская И. А. Товароведение и экспертиза швейно-трикотажных товаров: учеб. пособие для вузов. Ростов н/Д: МарТ, 2001. 224 с.
13. Шепелев А.Ф., Печенежская И. А. Товароведение и экспертиза кожевенно-обувных товаров: учеб. пособие для вузов. Ростов н/Д: МарТ, 2001. 96 с.
14. Шепелев А.Ф., Печенежская И. А. Товароведение и экспертиза пушно- меховых товаров: учеб. пособие для вузов. Ростов н/Д: МарТ, 2001. 112 с.
15. Шепелев А.Ф., Гутурова И. А., Шмелев А. В. Товароведение и экспертиза ювелирных товаров и часов: учеб. пособие для вузов. Ростов н/Д: МарТ, 2001. 192 с.
16. Шишкина И.В. Товароведение и экспертиза галантерейных товаров: учеб. пособие для вузов. Москва: Академия, 2003. 192 с.
17. Чинні стандарти та технічні регламенти на непродовольчі товари.

Допоміжна

18. Вилкова С.А. Товароведение и экспертиза парфюмерно-косметических товаров: учеб. для вузов. Москва: Деловая лит., 2000. 286 с.
19. Кузьменко О.В., Сергеева О.Р. Теоретичні основи товарознавства: Конспект лекцій з елементами розв'язання практичних ситуацій. Дніпропетровськ: Видавництво ДУЕП, 2008. 107 с.
20. Машта Н., Бенчук О., Бенчук Г., Акімова Л., Дейнега О. Основи стандартизації, метрології та управління якістю: Навчальний посібник. Рівне: О.Зень, 2015. 388 с.
21. Основы товароведения (непродовольственные товары): практикум для студентов специальностей «Финансы и кредит», «Экономика и управление на предприятии», «Бухгалтерский учет, анализ и аудит», «Маркетинг» / авт.-сост.: Т. Ф. Марцинкевич, Т. И. Цыбранкова, В. Ф. Колесникова. – Гомель: учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации», 2008. – 44 с.
22. Товароведение непродовольственных товаров: практикум для реализации содержания образовательных программ высшего образования I ступени и переподготовки руководящих работников и специалистов / авт.-сост.: Е. П. Багрянцева, Е. Н. Трояновская, Н. В. Кузьменкова. – Гомель: учреждение образования «Белорусский торгово-экономический университет потребительской кооперации», 2016. 48 с.

Інформаційні Інтернет-ресурси

1. Бібліотека ГОСТів <http://vsegost.com/>.
2. Каталог нормативних документів України он-лайн <http://csm.kiev.ua/nd/nd.php>
3. Он-лайн бібліотека для студентів <https://www.twirpx.com/>.
4. Портал нормативних документів «Леонорм» <http://leonorm.com/>.
5. Сайт Верховної ради України <http://www.rada.com.ua>.
6. Сайт незалежних споживчих експертиз <https://test.org.ua/>.
7. Цифрова бібліотека – НБУВ (Ірбіс) <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

Характеристика основних дорогоцінних металів, що використовуються для виготовлення ювелірних товарів

	Зовнішній вигляд	Густина	Температура плавлення	Хімічні властивості	Механічні властивості	Твердість за шкалою Мооса	Використання
<i>Золото</i>	Метал жовтого кольору з сильним блиском, важкий і пластичний	19,32 г/см ³	1064,4° С	Золото інертне, але розчиняється в міцних отрутах і суміші азотної і соляної кислот, а також у ртуті	має найвищу ковкість і тягучість. З нього можна виконувати листи у вигляді фольги до 0,0001 мм	2,5	Усі види ювелірних виробів, як декоративного покриття
<i>Срібло</i>	метал білого кольору, ковкий і пластичний	10,5 г/см ³	960,8°С	стійке до окислення та дії лугів, кислоти розчиняють його лише при нагріванні. Водночас сірководень, що знаходиться у повітрі, навіть у незначній кількості, легко утворює на поверхні срібла чорний наліт сірчастого срібла.	чудово полірується й надовго зберігає свій зовнішній вигляд. Висока пластичність срібла дозволяє виготовляти з нього листи до 0,00025 мм.	2,7	широко використовується для виготовлення різноманітних ювелірних виробів
<i>Платина</i>	метал сріблясто-білого кольору із сіруватим відтінком	21,45 г/см ³	1769°С	Хімічно платина дуже стійка. Навіть при високих температурах не окислюється. У суміші азотної та соляної кислот розчиняється тільки при нагріванні	Це важкий та тугоплавкий метал, який має високу відбивальну здатність. За пластичністю та ковкістю платина поступається золоту та сріблу.	4,3	Платина широко застосовується для виготовлення особистих прикрас, корпусів і деталей годинників та для оправ діамантів
<i>Паладій</i>	метал сріблясто-білого кольору, світліший за платину, але темніший за срібло	11,97 г/см ³	1552°С	хімічно стійкий, але за хімічними властивостями поступається платині		4,8	Паладій використовують для виготовлення медальйонів, пам'ятних жетонів, приладів для сервірування столу й інших виробів.
<i>Родій</i>	метал блакитно-		1966°С	з високою відбивальною		5,5	Використовується як метал

	Зовнішній вигляд	Густина	Температура плавлення	Хімічні властивості	Механічні властивості	Твердість за шкалою Мооса	Використання
	білого кольору, тугоплавкий			здатністю та хімічною стійкістю			захисно-декоративних покриттів і як компонент платинових та паладієвих сплавів.
Рутеній	за кольором майже не відрізняється від платини			При сильному нагріванні взаємодіє з киснем, розчиняється в лугах	тугоплавкий метал		Найчастіше використовується як компонент платинових сплавів. Останнім часом з рутенію виготовляють такі ювелірні прикраси, як затискачі, запонки, шпильки
Осмій	білий метал із сіро-блакитним відтінком, тугоплавкий, твердий, важкий			хімічні властивості аналогічні рутенію			осмій додається до платинових сплавів для надання їм твердості та пружності
Іридій	метал сріблясто-білого кольору	22,42 г/см ³	2454°C	Висока хімічна стійкість		6,5	Входить до складу сплавів із платиною (5-10 % іридίου).

Інформаційна довідка про таврування ювелірних товарів, вироблених промисловістю країн СНД до 1994 року

Щоб визначити справжнього виробника необхідно користуватися та брати до уваги інформацію про основні етапи таврування виробів країн СНД згідно з видами тавра:

- 1899-1908 р.р. – жіноча голова в кокошнику, звернена вліво, у круглому або овальному щитку чи без щитка, з ініціалами управляючого округом або пробірного інспектора;

- 1908-1926 р.р. – жіноча голова в кокошнику, звернена вправо, в щитках різної форми;

- 1927-1958 р.р. – голова робітника з молотом;

- 7.05.1958 -1993 р.р. – емблема серпа і молота на тлі п'ятикутної зірки.

- з 1998 року ВАТ «Українські ювеліри», Львівський державний ювелірний завод, ЗАТ «Харківський ювелірний завод» - листок каштану.

Шифри інспекцій пробірного нагляду з 7.05.1958 р.:

- «М» – Москва;
- «Л» – Ленінград;
- «Б» – Баку;
- «Д» – Львів;
- «Е» – Єреван;
- «Н» – Новосибірськ;
- «К» – Київ;
- «О» – Одеса;

«В» – Селище «Красное» на Волзі Костромської інспекції пробірною наглядом;

«Р» – Рига;

«С» – Свердловськ;

«Э» – Таллінн;

«Г» – Тбілісі;

«Т» – Ташкент;

«Х» – Харків;

«Ш» – Кишинів.

Ювелірні фабрики та заводи СРСР із 1936-1937 р.р. ставили на виробом із золота та срібла свої тавра-іменники. З 1953 р. до іменника фабрики або заводу додавалася остання цифра року. Для правильного визначення місця виробництва слід обов'язково оглядати шифр пробірної інспекції тому що іменники різних підприємств іноді виражені однаковими буквами та цифрами. Зміна тавра відбувалася один раз у десятиріччя.

Наприклад:

- «БЮ4» (тавро-іменник Бакинської ювелірної фабрики 1954 р., у таврі інспекції пробірною наглядом зображення голови робітника з молотом);
- «ЕЮ5» (тавро-іменник Єреванського ювелірного заводу 1965 р. у таврі інспекції пробірною наглядом зображення серпа і молота на тлі п'ятикутної зірки);
- «2ТЮ» (тавро-іменник Ташкентської ювелірної фабрики 1972 р.);
- «.4КЮ» (тавро-іменник Київського ювелірного заводу 1984 р. Крапка перед цифрою);
- «:ОДЛ» (тавро-іменник Львівського ювелірного заводу 1990 р. Дві вертикально розташовані крапки перед цифрою);

Якщо на дослідження надходять ювелірні вироби з дорогоцінних металів з таврами зразків після 1994 р., на яких відсутні українські тавра-іменники та обов'язкові тавра пробірною наглядом (малий герб України – тризуб), ці вироби вважаються кустарного чи іноземного виробництва.

Види декорування керамічного посуду

№ п/п	Вид декорування	Характеристика
1	Вусик	Безперервна кругова смужка шириною 1 мм
2	Обводка	Безперервна кругова смужка шириною 2 - 3 мм
3	Стрічка	Безперервна кругова смужка шириною 4 - 10 мм
4	Графарет	Виконують аерографом із застосуванням трафарету, контури якого чітко відповідають малюнку; однокольоровий чи багатокольоровий
5	Покриття	
5.1	Суцільне	Весь виріб вкритий суцільним шаром фарби
5.2	Напівпокриття	Виріб вкритий фарбою на висоті 20 мм і вище
5.3	Спадне	Фарбу накладають з послабленням тону до низу виробу
5.4	Покриття з очищенням	На суцільному покритті фарбою виконане прочищення малюнку
5.5	Покриття з очищенням і домальовуванням	На суцільному покритті фарбою виконане прочищення малюнку з додатковим домальовуванням фарбами і золотом
6	Друк	Одноколірний малюнок наносять на вироби з друкованого відбитка
7	Штамп	Малюнок наносять за допомогою гумового штампа (фарби, золото).
8	Декалькоманія (деколь)	Малюнок переносять за допомогою перекладної картинки, виконаної літографічним способом. При змочуванні плівка з малюнком відділяється від паперу і залишається на виробі. У процесі випалювання плівка згорає, фарба сплавляється з поверхнею виробу.
9	Шовкографія	Малюнок друкують через шовкову сітку, на яку накладають трафарет. Гумовий ролик з фарбою, проходячи через сітку, продавлює її в вирізи трафарету і таким чином малюнок переводять на виріб.
10	Живописні роботи	Виконують пензликом ручним способом (розрізняють простий і високохудожній живопис).
11	Люстри	Нітрати важких металів сплавляються з каніфоллю. Після випалу метал відновлюється, і поверхня виробу набуває перламутрових переливів.
12	Фотокераміка	На виробі відтворюються фото пейзажів, портретів

10-балова шкала оцінювання впізнаваності, привабливості та престижності торгової марки

№ з/п	Характеристика торгової марки	Кількість споживачів, що надають перевагу ТМ, %	Кількість балів
1	Добре відома, дуже приваблива та найбільш престижна	91 – 100	10
2	Відома, приваблива, престижна	81 – 90	9
3	Відома, достатньо приваблива, але недостатньо престижна	71 – 80	8
4	Недостатньо відома і престижна, але приваблива	61 – 70	7
5	Маловідома, малопрестижна, але приваблива	51 – 60	6
6	Невідома, приваблива, не престижна	41 – 50	5
7	Невідома, не престижна, помірно приваблива	31 – 40	4
8	Невідома, не престижна, недостатньо приваблива	21 – 30	3
9	Невідома, не престижна, малоприваблива	11 - 20	2
10	Невідома, не престижна, неприваблива	1 – 10	1

Формули для розрахунку індексів конкурентоздатності товару за окремими показниками та інтегрального індексу конкурентоздатності

1. Розрахунок індексу конкурентоздатності якісних показників товару ($I_{я}$):

$$I_{я} = \frac{X_{яа}}{X_{яб}} \cdot 100\% , \quad (1)$$

де $X_{яа}$ – дійсне значення показників якості товарів-конкурентів; $X_{яб}$ – дійсне значення показників якості базового товару.

2. Розрахунок індексу конкурентоздатності споживчої упаковки ($I_{у}$):

$$I_{у} = \frac{X_{уа}}{X_{уб}} \cdot 100\% , \quad (2)$$

де $X_{уа}$ – дійсне значення показників якості упаковки товарів-конкурентів; $X_{уб}$ – дійсне значення показників якості упаковки базового товару.

3. Розрахунок індексу конкурентоздатності маркування ($I_{м}$):

$$I_{м} = \frac{X_{ма}}{X_{мб}} \cdot 100\% , \quad (3)$$

де $X_{ма}$ – дійсне значення показників якості маркування товарів-конкурентів; $X_{мб}$ – дійсне значення показників якості маркування базового товару.

4. Розрахунок індексу конкурентоздатності за асортиментними характеристиками товарів (торговою маркою) ($I_{а}$):

$$I_{а} = \frac{R_{а}}{R_{б}} \cdot 100\% , \quad (4)$$

де $R_{а}$ – дійсне значення рангів асортиментної належності товарів-конкурентів; $R_{б}$ – дійсне значення рангу асортиментної належності базового товару.

5. Розрахунок індексу конкурентоздатності за економічними показниками ($I_{ц}$):

$$I_{ц} = \frac{Ц_{а}}{Ц_{б}} \cdot 100\% , \quad (5)$$

де $Ц_{а}$, $Ц_{б}$ – ціни на товари-конкуренти та базовий товар.

6. Розрахунок інтегрального індексу конкурентоздатності (ІК) товарів-конкурентів відносно базового за формулою (ІК):

$$IK = \frac{I_{я} \cdot K_{я} + I_{у} \cdot K_{у} + I_{м} \cdot K_{м} + I_{а} \cdot K_{а}}{I_{ц} \cdot K_{ц}} , \quad (6)$$

де K_y , K_u , K_m , K_a , K_c – коефіцієнти вагомості якісних показників товару, упаковки, маркування, торгової марки та економічних критеріїв відповідно.

Навчальне видання

Робочий зошит
для виконання практичних занять
з дисципліни "Товарознавство непродовольчих товарів"
здобувачам вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за спеціальностями 073 "Менеджмент" і 075 "Маркетинг"
денної форми навчання

Укладач: МАШТА Надія Олександрівна